

SI 85 Sigtuna, Kv. Professorn 1

Litteratur: H. Gustavson, Verksamheten vid Runverket i Stockholm, i: Nytt om runer 15 (2000, publ. 2001), s. 30 f.; M. Källström, Clerical or lay literacy in late Viking Age Uppland. The evidence of local rune carvers and their work, i: K. Zilmer & J. Jesch (eds.) Epigraphic literacy and Christian identity. Modes of written discourse in the newly Christian European North (2012), s. 42.

Äldre avbildning: Gustavson a.a., s. 31.

Signum i Samnordisk runtextdatabas: U NOR2000;30B

Ett ben med runor och storbokstäver påträffades år 1999 vid arkeologisk undersökning i kv. Professorn 1 (Ruta F8. Kontextnummer 1295. Fyndnummer 6932). Datering till perioden 1073–1093 utifrån närliggande kontextnummer enligt den preliminära fasindelning som Mats Pettersson har upprättat för kv. Professorn 1 och 2 (muntl. uppgift).

Benets längd 123 mm, bredd 50 mm, tjocklek 14 mm. Runhöjd 17 mm (1 f).

Fig. 1. Runbenet SI 85 från kv. Professorn 1. Foto Bengt A Lundberg 2000 (RAÄ/KMB f9916002).

Inskrift:

fr PAXTEC

⁵

Fr(iðr)(?). Pax tec(um).

»Fr(id)(?). Frid vare med dig.»

Till läsningen: I 1 **f** är övre bistaven skuren något över och förbi huvudstaven. I 2 **r** ansluter inte bistavens övre spets till huvudstaven. Tecken 3 läses som storbokstaven P, tecken 4 som A, tecken 5 som X och tecken 6 helt klart som T. Tecknen 7 och 8 står tätt tillsammans och läses som EC. Det vågräta strecket i 7 E är avsiktligt skuret, och inte en spricka.

Runristade lösföremål från Sigtuna

SI 85 Sigtuna, Kv. Professorn 1

I inskriften möter den katolska mässans fridshälsning, den rituella fridskyssen, en rituell handling mellan invigelsen av nattvardens element och utdelandet och mottagandet av nattvarden. I samband med orden *Pax Christi* kysste officianten diakonen och denne i sin tur subdiakonen, som gav kyssen vidare till menigheten i kyrkan med orden *pax tecum* med tanken att var och en i församlingen därigenom skulle vara försonad med sin medmänniska. Ristaren har sannolikt tänkt återge fridshälsningen i runor men ändrat sig innan han fullbordat ordet *frīðr* och i stället formulerat hälsningen på latin med latinska bokstäver, dvs. *Pax tec(um)*. Inskriften är därigenom av intresse ur skriftsynpunkt och bland de äldsta beläggen på diglossi och latinsk skrift i Sverige.

Detta dokument ingår i en digital utgåva av runristade lösföremål från Sigtuna. Dessa publiceras fritt tillgängliga på Internet.

Texten är ännu preliminär och kan komma att revideras. Hittar du felaktigheter eller känner till källor som inte har utnyttjats är du välkommen att meddela författaren dessa på nedanstående e-postadress.

Författare: Helmer Gustavson
Kontakt: magnus.kallstrom@raa.se

Riksantikvarieämbetet
Box 1114, 621 22 Visby
Tel. 08-5191 8000, Fax 08-660 7284
www.raa.se